

Valtuutettujen Terhi Savolaisen ja Maija Kuivalaisen ynnä muiden valtuustoaloite sähköpotkulautojen turvallisuuden parantamisesta Joensuussa

KV 02.10.2023 § 104

Valtuutetut Terhi Savolainen ja Maija Kuivalainen jättivät 2.10.2023 valtuuston puheenjohtajalle valtuustoaloitteen sähköpotkulautojen turvallisuuden parantamisesta Joensuussa.

Valtuustoaloitteen olivat allekirjoittaneet myös Petteri Tahvanainen, Helmi Vanhanen, Sari Huovinen, Ella Partanen, Antti Saarelainen, Anni Järvinen, Karita Kaita, Juha Mustonen, Pekka Puustinen, Anu Vehviläinen, Alia Dannenberg, Virve Mikkonen, Anni Torni, Wilma Poutanen, Anniina Kontiokorpi, Ville Toivanen, Päivi Ainasto, Hannes Rossi, Juhani Meriläinen, Krista Mikkonen, Kaija Majoinen, Tapani Nuutinen, Pekka Kukkonen, Juuso Myller, Ari Tielinen, Satu-Sisko Eloranta, Jukka Hirvonen, Jouni Porokka, Arto Pippuri, Meja Mäkisalo-Ropponen ja Matti Ketonen.

Päätös:

Lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

KRAKLIK 23.01.2024 § 6

Kaupunginhallitus päätti 9.10.2023 § 380 lähettää asian kaupunkirakennepalvelujen valmisteltavaksi.

Sähköpotkulautojen ja muiden mikroliikkumisen muotojen lisääntyminen katukuvassa on näkynyt viime vuosina myös Joensuussa. Sähköpotkulautoja on niin yksityisomistuksessa kuin vuokrattavina. Vuokrattavia sähköpotkulautoja eli yhteiskäyttöisiä kevyitä sähköajoneuvoja tai yhteiskäyttöisiä polkupyöriä voi vapaasti vuokrata katujen varsilta ja/tai muilta alueilta, joihin kaikilla on pääsy. Sähköpotkulautilloja koskevat lainsäädännöllisesti samat säännöt kuin polkupyöräilijöitä. Sähköavusteisen välineen enimmäisnopeudeksi pelkästään avustuksen voimalla on määritetty laissa 25 km/h. Päähtyneenä ajaminen niin, että se aiheuttaa vaaraa on nykyllä lainsäädännössä kielletty niin pyörällä kuin sähköpotkulaudallakin.

Joensuun kaupunki on laatinut ohjeen sähköpotkulautojen operoinnille (liitteenä). Ohje on laadittu, jotta toimintatavat olisivat niin kaupungille kuin toimijoillekin selkeitä. Ohje ei perustu lakiin vaan se on kaupungin ja toimijoiden välinen yhteistyön apuväline. Ohje mm. linjaa, millä alueilla pysäköinti on kaupungissa sähköpotkulaudoilla kielletty. Toimijat ovat sitoutuneet vapaaehtoisesti noudattamaan tätä ohjetta.

Sähköpotkulautilua ja mikroliikkumista koskeva lainsäädäntövalmistelu on kesken. Sähköpotkulaudoista aiheutuvat ongelmat ovat maailmanlaajuisia ja Suomessakin niihin yritetään löytää ratkaisuja. Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut työryhmän valmistelevaan hallituksen esitystä mikroliikkumista ohjaavasta lainsäädännöstä. Tämän tavoitteena on parantaa mikroliikkumisen turvallisuutta ja mahdollistaa innovaatioita. Työryhmässä mukana oleva Kuntaliitto ajaa kuntien näkemyksiä. Työryhmän toimikausi kestää elokuun 2025 loppuun. Tämän lainsäädäntötyön valmistuttua kunnilla on toivottavasti lainsäädännöllisesti paremmat mahdollisuudet puuttua sähköpotkulautojen toimintaan kuin nykyisin.

Sähköpotkulautoja ollaan tulevaisuudessa asettamassa liikennevakuutuksen piiriin. Alun perin tämän piti alkaa vuoden 2024 alussa, mutta valmistellun lain todettiin olevan vielä puutteellinen, joten lain voimaantulo lykkäytyi. Liikennevakuutus kattaa muille sattuneet henkilö ja omaisuusvahingot sekä aiheuttajan henkilövahingot. Tämä näkyy sähköpotkulautilun hinnassa, kun

yritysten täytyy hinnoittelussaan huomioida myös liikennevakuutuksen tuoma lisäkustannus. Laki perustuu EU:n liikennevakuutusdirektiivin kansalliseen täytäntöönpanoon.

Kuntaliiton kautta Joensuun kaupunki on mukana ”Skuuttiryhmässä” eli sähköpotkulautaryhmässä. Ryhmä järjestää säännöllisesti keskustelutilaisuuksia. Joensuun kaupungin edustaja on osallistunut tämän ryhmän toimintaan. Tässä ryhmässä on mahdollisuus kertoa näkemyksiään ja jakaa ratkaisujaan muiden tietoon. Tätä kautta saamme nopeinten toimivimpia käytäntöjä myös Joensuuhun. Tätä kautta myös näihin liittyvät uudet ilmiöt tulevat tietoomme nopeasti. Keskustelutilaisuudessa pyritään hakemaan yhtenäisiä linjauksia ja/tai toimintatapoja sähköpotkulaudoista aiheutuneiden haittojen ehkäisemiseksi. Kuntaliitto ottaa myös tämän ryhmän kautta kuntien näkemyksiä ylös ja vie näitä lainsäädäntövalmistelussa eteenpäin.

Sähköpotkulautojen määrä Joensuussa on ainakin toistaiseksi ollut maltillista verrattuna suurempiin suomalaisiin kaupunkeihin. Kuitenkin esimerkiksi Ilosaarirokin aikana, lautojen määrä kaupungissa on ollut paljon suurempi kuin tavallisesti. Tämä johtuu siitä, että yritykset siirtävät lautoja kaupungista toiseen kesken ajokaudenkin eli sinne, missä kysyntä on suurinta. Sähköpotkulautoja vuokraavat yritykset saavat nykyisellään toimia vapaahkosti eivätkä tarvitse lupaa toimintaansa kaupungilta. Joensuussa toimi kesällä 2023 yksi yhteiskäyttöisiä sähköpotkulautoja vuokraava yritys: Tier. Yhteistyö Joensuun kaupungin ja Tierin välillä on ollut sujuvaa. Tierin kanssa on ollut mahdollista sopia keskustan alhaisemmasta nopeusrajoituksesta. Yöaikaan Joensuussa on jo nykyisellään 15 km/h rajoitus voimassa.

Liikennejärjestelmäinsinöörin vastaukset esitettyihin toimenpiteisiin:

Rajoitetaan sähköpotkulautojen nopeuspäiväaikaan 20 km/h ja yöaikaan 15 km/h:

- Yöaikaan esitetty nopeusrajoitus on voimassa. Kaupungin ohjeessa *Joensuun kaupungin ohjeistus sähköpotkulautoja vuokraaville yritykselle* on linjattu, että kävelykaduilla, torialueilla sekä Kauppatorin ympärillä Koskikadulla välillä Torikatu – Kauppakatu sekä Torikadulla välillä Koskikatu – Siltakatu nopeutta on alennettu myös päiväaikaan.

Estetään sähköpotkulautojen toiminta viikonloppu öisin klo 0-5 välisenä aikana sekä sioissa yleisötapahtumissa ja näiden välittömässä läheisyydessä:

- Kaupungilla ei ole nykyisellään lakiin perustuvia keinoja kieltää yrityksiä vuokraamasta sähköpotkulautoja tiettyihin kellonaikoihin. Nostamme tämän asian keskusteluihin. On toimijoiden etu, että vahinkoja sattuisi mahdollisimman vähän. Onnettomuuksien ehkäisemiseksi etsitään myös muita ratkaisuja.

Sovitaan pysäköintivirhemaksukäytännöstä muun liikenteelle tielle tai muulla tavoin vaarallisesti parkkeeratuille sähköpotkulaudoille:

- Helsingin kaupunki on vuodesta 2023 alkaen alkanut toteuttamaan väärinpysäköidyille sähköpotkulaudoille siirtoja pysäköinninvalvonnan toimesta. Tällöin pysäköinninvalvoja on siirtänyt sähköpotkulaudan vaarallisesta paikasta pois, joko lähelle turvalliseen ja luvalliseen paikkaan tai kaupungin varastolle. Lähisiirrosta Helsingin kaupunki on perinyt 55 euroa ja varastoon siirrosta 60 euroa. Tämä on edellyttänyt Helsingissä kaikille sisääntuloreiteille sähköpotkulautojen pysäköintiä koskevan kiellon pystyttämistä. Merkkimäärä on ollut valtava. Muissa kaupungeissa on koettu, että ratkaisun tulisi olla jonkin muunlainen kuin tuhansien liikennemerkkien asettaminen. Tähän toivomme, että tuleva lainsäädäntö tuo lisämahdollisuuksia kunnille rajoittaa yhteiskäyttöisten sähköpotkulautojen toimintaa. Joensuun kaupungissa ei ole toistaiseksi resurssi- ja kustannusnäkökulmasta syytä ryhtyä tähän työhön. Olisi hyvä odottaa tulevan lainsäädännön valmistumista ennen uusia suurempia toimenpiteitä. Joensuun kaupungissa on suurempiin kaupunkeihin verrattuna ollut vähemmän sähköpotkulautoja ja moni käyttäjä osaa pysäköidä lautansa huolellisemmin kuin toiminnan alkaessa. Toki jokainen

haitallisesti pysäköity potkulauta aiheuttaa turvallisuusriskin ja tulisi olla pysäköitynä oikein.

Kannustetaan yrityksiä kehittämään aktiivisesti keinoja estää huomattavan päihtyneenä ajaminen, esimerkiksi alkolukko tai reaktionopeustesti vuokraussovellukseen:

- Päihtyneenä sähköpotkulautojen ajaminen on jo nykyisellään kiellettyä, mikäli päihtymystilan takia voi vaarantaa itsensä tai muun liikenteen. Tulee huomioda, että suurin osa onnettomuuksista sattuu erittäin voimakkaan humalatilán takia. Poliisilla on mahdollisuus puuttua nykyisin puitteissa huomattavan humalassa olevan henkilön sähköpotkulaudan käyttämiseen. Promilleraja ei yksistään estäisi humalassa ajoa ja se voisi osan päihtyneistä sähköpotkulautailijoista siirtää lautailun sijasta auton rattiin (mikäli rangaistus teosta olisi sama). Kuljettajien tulisi tuntea vastuunsa liikenteessä. Monet julkisuudessa esiin nostetut tarinat tai uutiset huonosti päättyneistä sähköpotkulautailuista ovat voineet vähentää päihtyneenä ajamista. Sähköpotkulautayritykset yrittävät löytää keinoja estää päihtyneenä sähköpotkulaudan kuljettaminen. Myös lainsäädäntöön on oletettavasti tulossa muutoksia tämän osalta.

Valtuustoaloitetta varten pyydettiin pysäköinninvalvonnasta yhdyskuntalakimieheltä kommentteja pysäköintiin liittyen:

Pysäköinnin osalta lähtökohtana on TLL 37 § 4 momentti: **Polkupyörän tai mopon saa pysäyttää tai pysäköidä jalkakäytävälle ja pyörätielle.** Muunkin ajoneuvon saa erityistä varovaisuutta noudattaen pysäyttää lyhyeksi ajaksi jalkakäytävälle tai pyörätielle ajoneuvon nousemista, siitä poistumista, sen kuormaamista tai kuorman purkamista varten, jos läheisyydessä ei ole käytettävissä muuta pysäyttämiseen sopivaa paikkaa ja pysäyttämiseen on pakottavia syitä. **Pysäytetty ajoneuvo ei saa kohtuuttomasti haitata jalkakäytävällä eikä pyörätiellä kulkemista.** Kuljettajan on tällöin pysyteltävä ajoneuvonsa läheisyydessä ja tarvittaessa siirrettävä ajoneuvo paikkaan, jossa se ei häiritse muuta liikennettä.

Jos halutaan kieltää polkupyöriin rinnastettavien laitteiden pysäköinti, se pitää tehdä liikennemerkeillä. Voimassa olevaa lainsäädäntöä ei ole luotu vallitsevaan tilanteeseen. Selkeintä voisi olla, että ainakin vilkkaimmilla paikoilla olisi sovittu ja varattu tietyt paikat näiden pysäköintiin. Siirto on mahdollista, mutta sanktiointiin se tarvitsee myös liikennemerkin.

Aloitteessa esitettyihin toimenpiteisiin liittyen alueella toimivalta yritykseltä Tieriltä pyydettiin loppuvuodesta 2023 näkemyksiä esitettyihin toimenpiteisiin. Tierin vastaus on kokonaisuudessaan liitteenä. Tier toimitti kaupungille myös pysäköinninkehittämiseen muissa kaupungeissa tehtyjä toimenpiteitä (liitteenä).

Valmistelija: liikennejärjestelmänsinööri Rasmus Nousiainen

Kaupunkiympäristöjohtajan päätösehdotus:

Kaupunkirakennelautakunta päättää

esittää kaupunginhallitukselle, että se antaisi edelle kirjoitetun vastauksen valtuutettujen Terhi Savolaisen ja Maija Kuivalaisen valtuustoaloitteeseen sähköpotkulautojen turvallisuuden parantamisesta Joensuussa.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Liikennejärjestelmänsinööri Rasmus Nousiainen oli kokouksessa asiantuntijana asian käsittelyn aikana.

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

merkitä edellä olevan vastauksena valtuutettujen Terhi Savolaisen ja Maija Kuivalaisen ynnä muiden valtuustoaloitteeseen ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.